

Формування позитивного іміджу ООН в англомовному медіа-дискурсі: тактичний аспект

А. В. Шугасв

Житомирський державний університет ім. І. Франка
Corresponding author. E-mail: Shugaevandriy@rambler.ru

Paper received 20.03.17; Revised 25.03.17; Accepted for publication 28.03.17.

Анотація. Стаття присвячена дослідженню дискурсивних тактик екземпліфікації, прохання. Визначено їх роль у конструюванні позитивного іміджу міжнародної організації ООН у новинних статтях. З'ясовано специфіку використання вербальних засобів у межах кожної тактики. Виявлено взаємозв'язок тактик екземпліфікації, прохання зі стратегією самопрезентації. Окреслено перспективи подальших розвідок відповідно до галузевої спрямованості.

Ключові слова: екземпліфікація, прохання, імідж, тактика, самопрезентація.

Серед основних векторів функціонування міжнародної організації ООН є вибудовування ефективної комунікації з цільовою аудиторією. У результаті такої комунікації формується позитивний імідж і сприятливі умови для роботи і досягнення цілей інституції. Лінгвістичне дослідження особливостей конструювання іміджу має практичну цінність, оскільки сприяє ефективній PR-комунікації. Створення іміджу в медіа-дискурсі є невід'ємною частиною існування будь-якої організації. Незалежно від її спеціалізації, вона повинна мати чіткий імідж для спілкування з читачами і широкою аудиторією. Без сформованого іміджу суб'єкт не в змозі буде пояснити, що представляє собою інституція, її діяльнісні мотиви і прагнення. Імідж ООН належить до корпоративного типу іміджу, штучно створюваного вербальними, візуальними, аудіовізуальними засобами в результаті діяльності іміджмейкерів та орієнтованого на масову аудиторію зацікавлених осіб. Цей тип іміджу розглядається як будь-яка особлива думка індивіда відносно організації: позитивна чи негативна.

Новини є інструментом передачі інформації навколишньої дійсності, де інформація виступає свідомим, осмисленим відображенням у формі понять і суджень мозком людини тих чи інших закономірностей зовнішнього світу [2, с. 28], впорядкованим відображенням реальних об'єктів, які існують незалежно від волі і свідомості людини [1, с. 16]. Автор новин не тільки відбирає факти для висвітлення певних подій, але й дає їм оцінку, яка є запорукою формування позитивного іміджу ООН. Це наводить на думку, що медіа-дискурс як комунікативно-інформаційне середовище обов'язково передбачає оціночну інтенцію і зображення основних конститутивних ознак адресанта й адресата повідомлення.

Засобами формування позитивного іміджу ООН у медіа-дискурсі є дискурсивні стратегії і тактики, зокрема стратегія самопрезентації і тактики екземпліфікації, прохання. Тактика екземпліфікації націлена на висвітлення критичного становища країн і негативних чинників, які впливають на суб'єкт. У такий спосіб, міжнародна організація інформує світове співтовариство про кризову ситуацію на певній території. Вищезначена тактика охоплює сфери відповідальності ООН. Крім того, екземпліфікація зумовлює залучення інституції до процесу виходу з кризового становища.

Переважаюча кількість криз пов'язана з виникненням воєнного конфлікту на території держави:

"The situation in eastern Ukraine is actually quite serious, you will be aware that between 21 January and 3 February the fighting intensity increased," said Neal Walker UN Resident Coordinator and Humanitarian Coordinator in Ukraine [3].

За допомогою оціночного прикметника *serious* Координатор ООН з гуманітарних питань в Україні надає характеристику ситуації, моніторинг якої здійснюється

представниками ООН. Прикметник обслуговує пізнавальну та квалітативно-оціночну сферу адресанта, формуючи комунікативну перспективу повідомлення. У предикативній позиції *serious* виконує функцію повідомлення і надає інформації об'єктивності. Інтенсифікатор *quite* позначає високу ступінь ознаки, тобто серйозний кризовий стан на сході України.

Специфікуючи кризову галузь, адресант використовує ад'єктив, який містить сему високого ступеня якості:

Mr. Walker also mentioned that the humanitarian situation is quite critical [3].

Функціональний інтенсифікатор *quite* посилює значення прикметника *critical*, зображуючи надзвичайно критичну ситуацію у гуманітарній сфері регіону. Надаючи таку характеристику подіям в Україні, Координатор ООН з гуманітарних питань привертає увагу цільової аудиторії до проблеми та негайної її вирішення. Прикметник *critical* виражає негативне судження про стан галузі, якій надає оцінку.

У новинних статтях спостерігається уточнення напрямків гуманітарної діяльності, де існує криза:

The health situation in eastern Aleppo is "dire," he said, and the capacity to treat emergency cases is minimal after repeated strikes on hospitals [3].

Описуючи становище галузі охорони здоров'я на території міста Алеппо, адресант використовує прикметник *dire* для емпатизації повідомлюваної інформації. Ад'єктив передає значення надзвичайної серйозності та нагальності проблеми.

Відділ ООН з гуманітарних питань надає наступну характеристику ситуації недоїдання у Сомалі:

A stark warning issued by the UN's humanitarian office, Ocha, said the malnutrition situation is "alarming" [3].

Засуха у східноафриканській країні призвела до недостатньої кількості виробництва продуктів харчування для задоволення потреб людей. Гуманітарний відділ ООН оцінює події за допомогою градуального прикметника *alarming*, який має значення високого ступеня стривоженості кризовим станом у Сомалі.

Міжнародна організація активно проводить роботу в усіх кутках світу, зокрема в Африці, куди країни постійно організовують операції з надання негайної допомоги:

"Without our increased support, affected communities will face a life of hunger, disease, gender-based violence and continued displacement," said the UN Emergency Relief Coordinator and Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs, Stephen O'Brien [3].

Координатор надзвичайної допомоги Організації Об'єднаних Націй і заступник Генерального секретаря з гуманітарних питань Стівен О'Брайан спрогнозував наслідки для населення у разі ненадання розширеної підтримки в районі озера Чад. Іменники з негативною

конотацією *disease, violence, displacement* апелюють до трагізму та безвихідного становища, в якому опиняться місцеві жителі. Послідовність зазначених лексичних одиниць розкриває асоціативність і логічність представлення інформації адресантом. Таким чином, досягається інтенціональність повідомлення.

Окремою темою для висвітлення у новинних статтях є привернення уваги до дітей та жінок, які знаходяться під загрозою небезпечних факторів у зонах ризику:

"Refugee and migrant children and women are routinely suffering sexual violence, exploitation, abuse and detention along the Central Mediterranean migration route from North Africa to Italy," UNICEF warned in a new report [3].

Дитячий фонд ООН не лишається осторонь вирішення проблем, пов'язаних з дотриманням прав дітей і їх матерів, співпрацюючи з урядовими структурами та громадянським суспільством. Як єдиний орган, ЮНІСЕФ здійснює моніторингову діяльність у різних частинах земної кулі, зокрема в Африці та Центральному Середземномор'ї. Використовуючи іменники з негативною конотацією (*violence, exploitation, abuse, detention*), адресант виконує функцію агітування з метою якнайшвидшої ліквідації проблеми порушення прав дітей та їх матерів.

На порядку денному міжнародної інституції стоїть питання боротьби з рабством у всіх його проявах:

"These forms of slavery are both a cause and consequence of poverty, social exclusion, internal and external displacement of communities, as well as crime," Ms. Bhoola said [3].

У вищенаведеному прикладі простежується розуміння адресантом джерела виникнення проблеми (*slavery*), що підтверджується наступними номінаціями: *poverty, social exclusion, displacement of communities*. Без ліквідування причини, сталого успіху досягнути неможливо. Усвідомлення цієї думки сприяє правильному розумінню шляхів подолання рабства для міжнародного співтовариства.

Соціальна спрямованість міжнародної організації ООН підтверджується моніторинговими місіями її підрозділів:

According to the UN Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) in the country, food and fuel supplies are dwindling, markets and shops have closed, running water is scarce and electricity in many neighborhoods is either intermittent or cut off [3].

Прийменник *according to* надає авторитетності Управлінню ООН з координації гуманітарних питань. Головні потреби людини повинні бути задоволені незалежно від терористичної загрози на півночі Іраку, що зумовлено орієнтацією інституції на забезпечення базових засобів до існування для громадян і відновлення інфраструктури у зоні конфлікту: *food, fuel, water, electricity*. Соціальний вектор роботи міжнародної інституції залишається основним під час виконання її функціональних завдань.

За допомогою тактики екземпліфікації відправник повідомлення характеризує кризовий стан у певній країні, використовуючи оціночні прикметники з негативною конотацією: *serious, critical, dire, alarming*. У межах тактики спостерігається акцентуація іменників, які становлять джерело небезпеки (*hunger, disease, violence, displacement, exploitation, abuse, detention, poverty, slavery*) і позначають базові потреби людини для підтримання її життєдіяльності (*food, fuel, water, electricity*). Вплив небезпечного фактору на суб'єкт зумовлює залучення міжнародної організації ООН та її підрозділів до розв'язання проблем на шляху станов-

лення стійкого успіху в галузі, яка потребує спільної допомоги всіх народів і держав.

Тактика прохання належить до розрядку спонукань. За допомогою спонукання адресант намагається ініціювати дію актанта для досягнення наміченого результату. Зазвичай прохання детерміноване обґрунтуванням його необхідності та спрямоване на переконання адресата виконати чи не виконати дію, погодитися чи не погодитися з думкою протилежної сторони. Тобто, реалізація аргументативної функції повідомлення є ключовою у межах тактики прохання, яка оперує вербальними засобами досягнення комунікативної мети новин. Людина, яка задіяна в інтеракції з іншими індивідами, продукує і сприймає уніфіковану групову норму. Тому, майстерно використана тактика прохання стає інтегральною частиною дискурсивної стратегії самопрезентації при досягненні конкретних цілей адресанта.

Метою прохання є здійснення комунікативного тиску на реципієнта для того, щоб він виконав низку дій в інтересах адресанта. Це пояснює низьку частотність застосування тактики прохання у сучасному англійському медіа-дискурсі, де завдання відправника повідомлення полягає у мінімізації комунікативного тиску на адресата. При цьому, задіяний фактор впливу на розуміння представниками англійської лінгвокультури комунікативних ситуацій, у яких повинно звучати прохання. Таким чином, лексичні засоби репрезентують ситуацію прохання у новинних статтях і відображають генетичний зв'язок мови з певною культурою. Ввічливість і дипломатизм відіграють значну роль в мінімізації тиску на адресата в межах вищезгаданої тактики.

Трагічні події в сирійському місті Алеппо призвели до екстреного скликання Ради Безпеки ООН і обговорення гуманітарної ситуації в регіоні:

"For the sake of humanity, we call on, we plead with the parties and those with influence to do everything in their power to protect civilians and enable access to the besieged part of eastern Aleppo before it becomes one giant graveyard," UN humanitarian chief Stephen O'Brien told council members during the meeting [3].

Керівник відділу ООН з гуманітарних питань Стівен О'Брайан висловлює офіційну позицію інституції стосовно Алеппо на засіданні Ради Безпеки. Фразове дієслово *call on* виражає протяжність дії. Постпозитивний прийменник *on* інтенсифікує дієслівний акт, який зводиться до закликати припинення воєнних дій у зоні конфлікту і виконує аспектуальну функцію протяжності. Дієслово *plead* дозволяє читачу адекватно оцінити події, емоційний стан адресанта, а також його ставлення до екстралінгвістичної ситуації. Предикат не лише формулює бажання агенса отримати інформацію (зворотну реакцію), але й спонукає опозиційну сторону до дій – захистити цивільне населення і надати доступ гуманітарній місії до східної частини міста Алеппо, що перебуває в облозі. Сема спонукання є головним компонентом у значенні дієслова *plead*, яке виявляє емоційний стан продуцента повідомлення (адресант хвилюється) і характеризується посиленням бажанням ООН, в особі посадової особи міжнародної організації, здійснити вплив на ворогуючі сторони з метою отримання бажаних результатів. Лексична одиниця *plead* не окреслює завершеності мовленнєвої дії, а передбачає продовження комунікації. Зворотна реакція забезпечує акт комунікативної взаємодії та є показником ефективної діяльності ООН. Послання фразового дієслова *call on* з неправильним дієсловом *plead* створює градацію – поступове посилення емоційно-експресивного значення повідомлення.

Застосування тактики прохання спостерігається у межах глобальної міжнародної організації, коли з'являються нові виклики для ООН і необхідна консолідація країн-членів для ліквідації загрози:

United Nations Secretary-General António Guterres has asked Member States to inform him by 6 March if they intend to make voluntary financial contributions to the implementation of the new UN plan to counter cholera in Haiti [3].

Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш виступає ініціатором впровадження нового плану боротьби з холерою в Гаїті. Використання дієслова *ask* у зазначеному відрізку статті корелюється з ініціюванням комунікативної діяльності суб'єктом за наявності потреби (усвідомлення необхідності ліквідувати холеру в Гаїті). Стилістично нейтральна лексема *ask* має значення запиту з ціллю отримати відповідь від країн, яким адресоване повідомлення. За допомогою предиката *ask* суб'єкт (Генеральний Секретар ООН) унікає категоричності та виявляє дипломатизм по відношенню до об'єкту. У вищенаведеному відрізку статті прохання є способом досягнення інтенції адресанта – отримання достатньої фінансової допомоги для впровадження плану, ініційованого посадовою особою міжнародної організації.

Коли напруженість становища в зонах конфлікту досягає критичної межі, ООН негайно висловлює свою позицію:

The UN has called for an urgent humanitarian pause in fighting in Aleppo in order to deliver aid and to repair damaged electricity and water networks [3].

Фразове дієслово *call for* виконує апелятивну функцію у реченні, коли адресант виражає свою думку та одночасно спонукає реципієнта зайняти подібну позицію. Негайна гуманітарна пауза, до якої закликає ООН, дозволить надати гуманітарну допомогу жителям міста Алеппо, що вкотре доводить соціальну орієнтованість міжнародної організації. Постпозитив фразового дієслова інтенсифікує важливість іменного словосполучення *an urgent humanitarian pause*, компонентний склад якого визначає цільове завдання інституції в обмеженому темпоральному полі.

Фразове дієслово *call for* набуває значення привертання уваги до глобальної проблеми, коли не розроблений план її вирішення. Зміна ситуації на краще можлива у довгостроковій перспективі:

Two United Nations human rights experts are calling for a comprehensive new global treaty to regulate and phase

out the use of dangerous pesticides in farming, and move towards sustainable agricultural practices [3].

Вказування на місце осіб у статусній вертикалі ООН (*experts*) надає заклик авторитетності і призводить до його серйозного сприйняття цільовою аудиторією. Постпозитив фразового дієслова просторово локалізує багатокomпонентне іменне словосполучення *a comprehensive new global treaty*, яке окреслює ціль міжнародної інституції без вказівки на часові рамки її досягнення. Піклування про навколишнє середовище є серед пріоритетних завдань ООН і свідчить про поліфункціональність організації.

Тактика прохання характеризується використанням прямої мови з присвійним займенником, який свідчить про єдину позицію інституції:

"We appeal to all parties to the conflict to facilitate immediate and unimpeded humanitarian access to all Iraqis in need of assistance," Ms. Haydock added [3].

Пряме прохання представлене дієсловом *appeal* з метою схилити всі сторони конфлікту до припинення бойових дій. Таким чином, гуманітарні організації зможуть негайно та безперешкодно надати допомогу жителям Іраку, якщо у цьому є потреба. Вищенаведений мовленнєвий акт виконує аргументативну функцію, спрямовану на запевнення адресата виконати дію. Експліцитне вираження ілюкутивної цілі адресанта, тобто комунікативна функція спонукування пояснюється синтаксичною побудовою речення і наявністю перформативного дієслова *appeal* з семантикою серйозного/нагального прохання. Директор Всесвітньої продовольчої програми пані Хейдок вважає, що для адресата є доцільними зупинити насилля. За допомогою тактики прохання здійснюється вмотивований вплив на реципієнта повідомлення, що пояснюється дистанцією між учасниками дискурсу.

Тактики екземпліфікації і прохання реалізуються у межах стратегії самопрезентації, яка є інтегральним засобом формування позитивного іміджу ООН в англомовному медіа-дискурсі. Стратегія самопрезентації повинна блокувати негативні висновки, пов'язані з оціночними судженнями, що призводять до створення аргументованих послідовностей, які роблять оцінку справедливою і соціально прийнятною. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні стратегій конструювання позитивного іміджу міжнародної організації ООН в англомовних інформаційних статтях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шералиева Р. Информация и отражение // Общественное сознание в свете теории отражения. Фрунзе, 1980. С. 12–19.
2. Шералиева Р. Теория информации и проблема сознания // Сознание и действительность. Фрунзе, 1964. С. 27 – 42.
3. The United Nations Organization. Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://www.un.org/en/index>.

REFERENCES

1. Sheraliyeva R. Information and reflection//Communication within the framework of reflection theory. Frunze, 1980. P. 12-19.
2. Sheraliyeva R. The information theory and consciousness problem // Consciousness and reality. Frunze, 1964. C. 27 – 42.

The UN positive image formation in English media-discourse: tactical aspect

A. V. Shuhaiev

The article deals with the research of exemplification and supplication discourse tactics. Their significance as means of the United Nations positive image formation is defined in news articles. The functioning of lexical units within each tactics is specified. The article presents an attempt of highlighting the interrelation of exemplification and supplication tactics with the self-presentation strategy. The perspectives of further investigations are outlined according to the field of study.

Keywords: *exemplification, supplication, image, tactics, self-presentation.*

Формирование позитивного имиджа ООН в англоязычном медиа-дискурсе

A. B. Шугаев

Статья посвящена исследованию дискурсивных тактик экзemplификации, просьбы. Определено их роль в конструировании позитивного имиджа международной организации ООН в новостных статьях. Проанализирована специфика использования вербальных средств в пределах каждой тактики. Определена взаимосвязь тактик экзemplификации, просьбы с стратегией самопрезентации. Очерчены перспективы последующих исследований согласно целевой специализации.

Ключевые слова: *экзemplификация, просьба, имидж, тактика, самопрезентация.*